

[Stinus.]

begreber, som kan holdes skarpt adskilt. En tid endnu kan det måske lykkes os at leve i denne illusion. Og dog! Præsident Nixon har jo netop nu meget tydeligt gjort det klart, at USA ikke længere vil finde sig i denne skelnen, og så kan vi jo se, om vi andre kan opretholde den. Danmark alene magter det ikke. Ønsker vi, at EF skal gøre det? Og hvad bliver konsekvensen heraf? Hvis præsident Nixons ord til en gruppe amerikanske forretningsfolk i Chicago skal tages for pålydende værdi, kan konsekvensen blive reduktion af amerikanske tropper i Europa, og så vil vi måske pludselig befinde os et skridt nærmere det snævre vesteuropæiske sikkerhedspolitiske og militære samarbejde, som næppe mange danske betragter som en ønskedrøm.

Eller skal vi lade os kue af den amerikanske præsident? For præsident Nixons udtalelser var jo en trussel: enten samarbejder vi, også på det økonomiske og handelspolitiske område, eller også samarbejder vi slet ikke, heller ikke på det sikkerhedspolitiske område.

Hr. K. B. Andersen har givet udtryk for en vis forståelse for det, han betegner som amerikansk irritation. Den forståelse deles sikkert af mange. Det må være relevant i debatten i dag at søge klarhed over: hvor er dansk udenrigspolitik i dette? Har vi så megen forståelse for den amerikanske irritation, at vi står på USAs side i det, som er tæt på at være en konfrontation mellem USA og de europæiske EF-lande? Rækker vor forståelse så vidt, at vi er parat til at acceptere, at økonomi og handelspolitik og militær- og udenrigspolitik hører sammen, således som USA mener det, og således som USA oprindeligt ønskede det indeholdt i en ny atlantisk erklæring? Eller skal vi håbe, at vore konsultationer med vore otte EF-partnere kan føre til enighed om en politik, som ikke betyder kapitulation over for de amerikanske synspunkter, men som dog åbner mulighed for en fortsættelse af samarbejdet

inden for NATO og på det økonomiske og handelspolitiske område?

Den nuværende krise i forholdet USA-Europa aktualiseredes under oktoberkrigen i Mellemøsten og den dermed — i hvert fald i nogen grad — sammenhængende oliekrise. Den amerikanske regering har utvetydigt ladet forstå, at Europa ikke levede op til forventningerne, hverken i forbindelse med krigen eller i de efterfølgende forhandlinger om oliepriser, og misfornøjelsen har været gensidig.

Men naturligvis ligger den egentlige forklaring ikke i sådanne akutte årsager. Vi har efterhånden erfaret, at USA er både for og imod et snævert vesteuropæisk samarbejde: for, hvis USA kan være sikker på indflydelse på EF-Europas beslutninger, og ellers imod. Vi kan spørge: skal samarbejdet med USA hindre den vesteuropæiske enhed, det forenede Europa, som også mange europæere nærer frygt for? Eller skal et snævert europæisk samarbejde frigøre os fra samhørigheden med og afhængigheden af USA. Eller er der en tredje mulighed? For dansk udenrigspolitik i dag skal der være et tredje alternativ ud fra en erkendelse af, at vi i vor lidenhed hverken kan klare os uden Europa, i videste betydning, eller USA.

EFs ambassadør i Washington, J. O. Krag, har i søndags i Berlingske Tidende brugt udtrykket „et friere Europa i samarbejde med USA på lige fod“. Kan dette udtryk stå som en slags programmerklæring for EF-landenes politik, og kan det også dække dansk udenrigspolitikals målsætning i den aktuelle situation? J. O. Krag udtalte i samme interview, at der ikke er noget i vejen med det fundament, hvorpå det amerikansk-vesteuropæiske forhold bygger, men at konsultationsprocessen lader noget tilbage at ønske, og han siger senere i interviewet, at en styrkelse af konsultationsprocessen skal søges med alle midler. Også udenrigsministeren har i dag udtalt sig om nødvendigheden af gensidig forståelse for den